

**Kvalitetsrapport kopplad
till Stockholms stads
strategi för fritids- och
ungdomsgårdar**

Mars 2024

start.stockholm

Kvalitetsrapport kopplad till Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar

Mars 2024

Dnr: KUL 2024/119

Utgivningsdatum: 2024-xx-xx

Utgivare: Kulturförvaltningen, Stockholms stad

Kontaktperson: Linda Lengheden, Kulturstrategiska staben,
Kulturförvaltningen

Sammanfattning

Fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholms stad arbetar för att fler unga stockholmars fritid ska bli meningsfull och aktiv genom olika insatser. Verksamheterna syftar till att berika unga med roliga aktiviteter, skapa framtidstro och ge unga förutsättningar att växa som människor.

2022 beslutade kommunfullmäktige om den första stadsövergripande strategin för fritids- och ungdomsgårdar. Som en del i arbetet och uppföljningen av strategin tas en kvalitetsrapport fram årligen.

Kvalitetsrapporten ska ge ett stadsövergripande perspektiv på hur målen realiseras. Kvalitetsrapporten består av nyckeltal, goda exempel och verksamhetsbeskrivningar som stadsdelsförvaltningarna rapporterar in.

Resultat i korthet

En mångfald av aktiviteter för olika målgrupper har pågått på stadens 51 fritids- och ungdomsgårdar. Stadsdelsförvaltningarnas rapportering visar att verksamheterna har under 2023 haft 176 280 besök av unga 13-19 år, varav 34 procent var tjejer. Antalet besök har minskat med 12 procent jämfört med 2022. Däremot har antalet besök ökat från 2019 med 25 procent.

Vad gäller det minskade antalet besök på fritids- och ungdomsgårdar bör det beaktas att siffrorna kan påverkas av lokala företeelser som exempelvis en tillfällig nedstängning av en verksamhet beroende på fuktskador. Även våldsdåd som sprängningar och skjutningar under 2023 kan påverka att unga inte besöker fritids- eller ungdomsgårdar, beroende på den upplevda otryggheten i samhället bland både vårdnadshavare och unga själva.

Kvalitetsrapporten visar också att andelen tjejer som besöker fritids- och ungdomsgårdar har minskat från föregående år med tre procent. Det är och har varit en utmaning i Sverige och i Stockholms stad att ha jämn könsfördelning på fritids- och ungdomsgårdar.

Stadsdelsförvaltningarna mäter besökarens upplevda nöjdhet, trygghet och delaktighet på fritidsverksamheterna så som strategin beskriver. Sammantaget visar resultaten 2023 att unga som besöker fritids- och ungdomsgårdar anger höga betyg på samtliga områden. Unga i staden rapporterar 81 procents nöjdhet för deras delaktighet i

verksamheterna. Gällande ungas delaktighet och inflytande visar kvalitetsrapporten att stadsdelsförvaltningarna arbetar efter olika metoder och på skilda sätt med ungas delaktighet.

Ett mått på kvalitet som ska följas upp är andelen utbildade fritidsledare eller medarbetare med relevant utbildning för yrket. Kvalitetsrapporten visar att 2023 var andelen utbildade fritidsledare 50 procent, vilket är en nedgång med tre procent jämfört med föregående år.

Därför blir en viktig del av att höja kvaliteten på Stockholms fritids- och ungdomsgårdar att fortsätta erbjuda fritidsledare olika former av utbildningsinsatser, vilket gjorts vid fler tillfällen under 2023. Under fördjupningsutbildningarna har fokus varit delaktighet och inflytande samt trygghet, hot och våld. Utbildningarna har varit uppskattade och välbesökta, med 120 respektive 180 deltagande fritidsledare från samtliga stadsdelsförvaltningar. Även ansvariga chefer har deltagit.

Under 2023 stöttade kulturförvaltningen stadsdelsförvaltningarna i att kartlägga behovet av skyltning och att göra ingångar och fasader mer synliga och tilltalande. Arbetet syftar till att synliggöra verksamhetsområdet och att öka tryggheten för att nå nya besökare, framförallt unga tjejer.

Kulturförvaltningen fördelar stöd till ungas egna kulturprojekt, de som kan söka stödet är civilsamhällesorganisationer samt stadens egna förvaltningar och bolag. Under 2023 beviljades 22 organisationer stöd som genomförde totalt 175 kulturprojekt. Sju av dessa aktörer var fritids- eller ungdomsgårdar. Det är en ökning med fem fritidsverksamheter jämfört med 2022.

Analys

Trots en stor och kvalitativ verksamhet så är flera resultat sämre än föregående år. Stadsdelarnas statistik visar att antalet besök och andelen tjejer som besöker fritids- och ungdomsgårdarna har minskat. För att uppnå målen med strategin behöver stadsdelarna intensifiera arbetet med att attrahera fler unga och i synnerhet tjejer.

Dock är det viktigt att samtidigt se besöksantalet i ett längre tidsperspektiv. Eftersom stadsövergripande besöksstatistik samlades in första gången i samband med fritidsgårdsutredning 2019 är det intressant att som komplement titta på forskningsstudien Ung livsstil. Ung livsstils resultat visar att andelen tjejer på fritidsgårdarna har ökat i Stockholm under en tioårsperiod. Arbetet

med att förändra den ojämna könsfördelningen kräver därmed ett långsiktigt jämställdhetsarbete.

Resultaten gör att kulturförvaltningen ser vikten av att attraktiva aktiviteter fortsätter att erbjudas unga för att öka antalet besök, i synnerhet tjejer. Av de stadsdelar som rapporterat in antal ledarledda och planerade aktiviteter för unga visar resultatet att tre stadsdelsförvaltningar utmärker sig. Det är Farsta, Hässelby-Vällingby och Järva stadsdelsförvaltningar som arrangerar mer aktiviteter än övriga. Kvalitetsrapporten visar att dessa stadsdelar också har fler besök samt att Järva och Farsta har högre andel tjejer bland besöken jämfört med övriga stadsdelsförvaltningar.

Av erfarenhet bidrar genomtänkta och trivsamma lokaler till fler besök. Det behövs moderna och mysiga rum där hänsyn tas till funktionalitet att syssla med olika aktiviteter. Dessa inkluderande miljöer leder till fler besök av framför allt tjejer.

Ytterligare en faktor är en stärkt kommunikation till målgruppen. Fritidsgårdarnas egna kanaler är generellt sett väldigt bra och möter unga. Dock når innehållet i de sociala kanalerna endast de unga som är följare.

Kulturförvaltningen ser en påbörjad positiv förflyttning i att stadsdelsförvaltningarna arbetar med måluppfyllelsen från strategin, men för en snabbare utvecklingstakt och långsiktig stabilitet krävs bland annat ökade samt öronmärkta resurser till stadsdelsförvaltningarnas fritidsverksamheter.

Även fortsättningsvis blir de utbildningsinsatser som kulturförvaltningen arrangerar en nyckel för att uppnå likvärdighet och höja kompetensen bland medarbetarna.

Ytterligare ett mått på kvalitet är huruvida unga varit delaktiga i att planera och utforma verksamheten. Ungas delaktighet och en genomtänkt kommunikation blir viktiga pusselbitar i förflyttningen för att attrahera nya besökare, i synnerhet tjejer. Stadsdelsförvaltningarna behöver hitta hållbara tillvägagångssätt och metoder för att inkludera unga i verksamheten.

Eftersom en stadsgemensam mätning av besöksstatistik på fritids- och ungdomsgårdar inte funnits tidigare ser kulturförvaltningen goda möjligheter att tillhandahålla en sammanhållen uppföljning framåt.

Innehållsförteckning

Kvalitetsrapport kopplad till Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar	1
Mars 2024.....	1
Sammanfattning	3
Resultat i korthet.....	3
Analys.....	4
Innehållsförteckning	6
Bakgrund till kvalitetsrapporten	8
Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar	8
Strategins målområden	8
Strategins indikatorer.....	8
Metod för kvalitetsrapporten	9
Fritidschefsnätverket	9
Rapportering i stadens system	9
Ung livsstil	10
Utredning av Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar	10
Måluppfyllelse utifrån strategins fem målområden	11
1. Fritids- och ungdomsgårdar stärker unga och bidrar till deras utveckling	11
Goda exempel från fritids- och ungdomsgårdarna	11
Antal fritids- och ungdomsgårdar.....	12
Kommunikationsinsatser och marknadsföring.....	13
Ökad kännedom	13
2. Fritids- och ungdomsgårdar bidrar till jämlika och jämställda uppväxtvillkor	14
Jämställdhet	14
<i>Jämställdhetsarbete på fritids- och ungdomsgårdar</i>	16
<i>Könsfördelning på fritids- och ungdomsgårdar</i>	16
Jämlikhet	17
<i>Unga med funktionsnedsättning</i>	18
<i>Unga som identifierar sig inom hbtqi+</i>	19
<i>Fritidsverksamhet riktad till nyanlända</i>	19
3. Fritidsgårdarna arbetar med ungas delaktighet och inflytande	19
Delaktighet på fritids- och ungdomsgårdar	19
Andel unga som upplever delaktighet, trygghet och nöjdhet på fritids- och ungdomsgårdar	20
Ungas egna kulturprojekt.....	21
4. Fritidsgårdarna erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet 21	
Aktiviteter som attraherar	22
Andel utbildade fritidsledare	23

Utbildningsinsatser	24
5. Fritidsgårdarna arbetar med fritidens egenvärde och skyddsfaktorer	25
Trygghetsarbete	26
MVP Fritid	26
Reflektioner över resultaten	26
Nästa steg – förslag på prioriteringar	27

Bakgrund till kvalitetsrapporten

Kulturförvaltningen har, som en del i uppdraget att samordna stadens arbete med fritids- och ungdomsgårdar, ett löpande uppdrag att stödja stadsdelsförvaltningarna i implementeringen av Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar. Strategin fastställdes av Stockholms stads kommunfullmäktige den 13 juni 2022. Under åren 2023-2025 kommer kulturförvaltningen ta fram en kvalitetsrapport för att mäta och analysera effekterna av implementeringen. Denna kvalitetsrapport är den andra i raden.

Kvalitetsrapporten ska ge en samlad bild av arbetet som stadsdelsförvaltningarna genomför utifrån strategin. Rapporten ska även lyfta goda exempel från olika stadsdelsområden. Tillsammans ger det vägledning inför kommande insatser för fortsatt utveckling.

Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar

Oavsett var i staden unga bor och vistas ska de ha kunskap om och tillgång till trygga och roliga fritids- och ungdomsgårdar. Verksamheterna ska erbjuda aktiviteter som både utmanar, utvecklar och bidrar till gemenskap. Genom strategins mål och den sammanhållna uppföljningen verkar staden för en positiv utveckling inom nedanstående målområden.

Strategins målområden

Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar arbetar med följande målområden.

1. Fritidsgårdarna stärker unga och bidrar till deras utveckling
2. Fritidsgårdarna bidrar till jämställda och jämlika uppväxtvillkor
3. Fritidsgårdarna arbetar med ungas delaktighet och inflytande
4. Fritidsgårdarna erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet
5. Fritidsgårdarna arbetar med fritidens egenvärde och skyddsfaktorer

Strategins indikatorer

Som en del av strategin och dess målområden finns ett antal indikatorer som följs upp.

- Andel unga som vistas på fritids- och ungdomsgård i relation till befolkningsmängd.
- Könsfördelningen bland besökarna.
- Antal riktade verksamheter för att inkludera underrepresenterade grupper i fritidsverksamheten.
- Antal program som erbjuds besökarna.
- Andel utbildade fritidsledare.
- Andel unga som är nöjda med det utbud som erbjuds på gårdarna.
- Andel unga som upplever fritids- och ungdomsgården som trygg.

Metod för kvalitetsrapporten

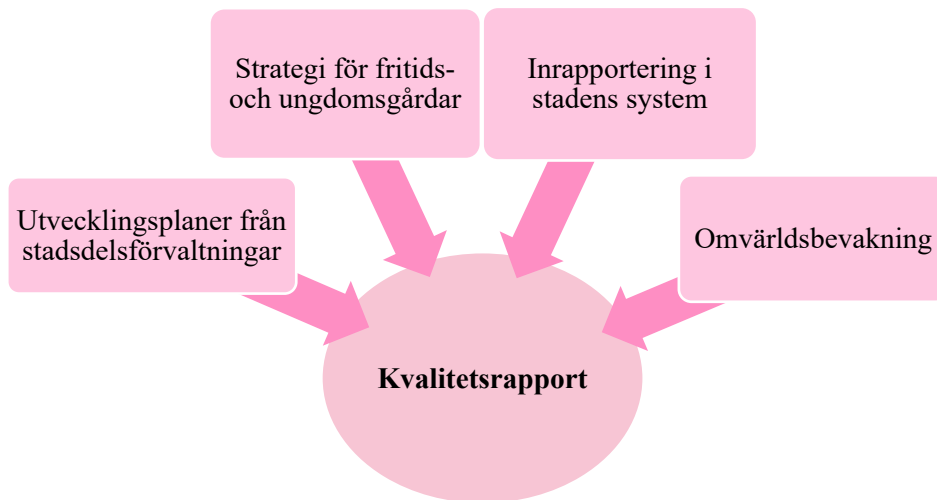
Fritidschefsnätverket

Stadens fritidschefsnätverk, med representanter från samtliga stadsdelsförvaltningar, träffas regelbundet med verksamhetsområdets sakfrågor och utvecklingsområden i fokus. Implementeringen av fritidsgårdsstrategin samt det stadsövergripande arbetet framåt grundar sig på fritidschefsnätverkets systematiska arbete. Fritidscheferna skriver varsin utvecklingsplan, där de beskriver hur stadsdelens strategiska arbete planeras och fortskrider utifrån de lokala förutsättningarna.

Rapportering i stadens system

Utöver stadsdelarnas utvecklingsplaner utgår kvalitetsrapporten i huvudsak från stadsdelsförvaltningarnas rapportering av den öppna fritidsverksamheten i stadens system för uppföljning (ILS). Där rapporteras följande nyckeltal:

- Antal fritids- och ungdomsgårdar
- Kostnader
- Antal besök
- Könsfördelning
- Andel medarbetare som har eftergymnasial utbildning
- Riktad verksamhet till underrepresenterade grupper
- Besökares nöjdhet, upplevda trygghet och delaktighet

Ung livsstil

Forskning- och utvärderingsgruppen Ung livsstil undersöker sedan början på 1980-talet barn och ungas livssituation med fokus på fritid och hälsa. Resultaten i Stockholm går att följa över tid på en rad områden, bland annat besök på fritids- och ungdomsgårdar samt vilka aktiviteter unga i första hand vill satsa på. Senaste studien bland högstadieungdomar i Stockholms stad genomfördes 2022/2023 och kan jämföras med ett 20-tal andra kommuner som ingår i undersökningen. Under 2024 kommer ett antal rapporter att publiceras, utvalda resultat för kvalitetsrapporten har kunnat tas fram.

Utredning av Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar

Under våren 2021 tog kulturförvaltningen fram en utredning med en nulägesanalys av arbetet inom stadens fritids- och ungdomsgårdar (dnr 1.1/3954/2020). Utredningen innehåller åtgärdsförslag för en bättre måluppfyllelse av verksamheterna.

Måluppfyllelse utifrån strategins fem målområden

Följande avsnitt beskriver fritidsgårdsstrategins fem målområden i anslutning till det stadsdelsförvaltningarna rapporterar in i stadens uppföljningssystem samt från utvecklingsplanerna. Det är såväl statistik som beskrivande exempel.

1. Fritids- och ungdomsgårdar stärker unga och bidrar till deras utveckling

Målområde ett ringar in att stadens fritids- och ungdomsgårdar ska bidra till att unga ska leva under trygga och utvecklande förhållanden och att verksamheterna ska vara medskapare till ungas personliga utveckling. Målområdet pekar också på att de aktiviteter som anordnas, både av ledare och unga ska vara väl kända bland unga i målgruppen.

Barns rätt till fritid, kultur och vila slås fast i barnkonventionen. Vikten av en meningsfull fritid lyfts även i de nationella ungdomspolitiska skrivelserna samt i Europarådets riktlinjer. Stadens fritids- och ungdomsgårdar är en viktig aktör i arbetet med att tillgodose ungas behov och preferenser på fritiden.

Av stadens budget för 2024 framgår att ”De mötesplatser som finns i staden i form av fritidsgårdar ska ha bra öppettider och erbjuda ett brett verksamhetsutbud som passar fler barn och ungdomar” (Stockholms stads budget 2024, s. 37).

Goda exempel från fritids- och ungdomsgårdarna

Utbudet av aktiviteter på stadens fritids- och ungdomsgårdar innehåller både bredd och spets. Unga kan både delta i att planera utflykter och projekt, men samtidigt fungerar platsen som rekreation, en plats att vara avslappnad och möta vänner på. Oavsett aktivitet sker det på frivillig grund och ska i huvudsak vara kostnadsfritt. Det i sin tur bidrar till att jämna ut ungdomars livsvillkor.

Skärholmens stadsdelsförvaltning utvecklar arbetet med att stärka unga och bidra till deras utveckling genom att erbjuda nya

aktiviteter på fritidsverksamheterna och på dagkollo. Stadsdelen genomför även kompetensutveckling för medarbetare samt att hbtqi+-certifiera fritids- och ungdomsgårdarna.

Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar anordnar särskilda kvällar och temadagar för årskurs sju där de introducerar verksamhetsutbudet och träffar andra viktiga vuxna som möter ungdomar i sin yrkesroll. Fritiden i Skarpnäck beskriver hur fritidsledare lotsar unga till andra stödfunktioner såsom ungdomsmottagningen.

Framtidens Hus i Järva har under 2023 startat projektet Inkubator. Det är ett ledarskaps- och entreprenörskapsprogram för unga mellan 16-19 år där ungas projektidéer kopplade till kultursektorn tar form. I Inkubatorn får deltagarna lära sig om självledarskap, bokföring, projektledning och eventplanering. Kurser inom PR, kommunikation och grafisk design där moment som att skriva pressmeddelande och göra logotyper till sitt event ingår. En del av Inkubatorn är att bjuda in gäster och entreprenörer för att inspirera unga hur de kan ta sina idéer vidare.

Antal fritids- och ungdomsgårdar

I Stockholms stad finns det 51 fritids- och ungdomsgårdar, som drivs i både kommunal regi och på entreprenad. Det är samma bestånd jämfört med senaste mätningen. I tabellen nedan visas antalet fritids- och ungdomsgårdar per stadsdel kopplat till antal unga boende i stadsdelen samt antalet unga per fritidsgård i stadsdelen.

Tabell 1. Antal fritids- och ungdomsgårdar och antal boende i målgruppen 2023.

	Antal fritids- och ungdomsgårdar	Antal boende i området 13-19 år	Antal boende per fritidsgård, 13-19 år
Järva	13	8 628	664
Enskede-Årsta-Vantör	8	7 856	982
Farsta	6	4 794	799
Södermalm	5	7 870	3 935
Hägersten-Älvsjö	4	9 289	2 322
Skärholmen	4	3 365	1 122
Hässelby-Vällingby	3	7 179	2 393
Skarpnäck	3	3 533	1 178
Kungsholmen	2	3 478	1 739
Norra innerstaden	2	8 497	4 249
Bromma	1	7 003	7 003
Hela staden	51	71 494	26 385

Tabellen visar att antalet fritidsgårdar varierar i staden både i antal och i förhållande till hur många ungdomar varje fritidsgård ska kunna tillmötesgå.

Kommunikationsinsatser och marknadsföring

En avgörande aspekt för att nå unga i deras snabba, mångfacetterade och digitala tillvaro är att ha riktad och smart marknadsföring. I det avseendet har sociala medier och digitala plattformar en central roll, där fritids- och ungdomsgårdar informerar om pågående och kommande aktiviteter. Andra vanliga metoder för att sprida information som utvecklingsplanerna framhåller, är genom affischer och samtal med unga, deras vårdnadshavare och samverkanspartners.

Nytt för 2023 är ett stadsövergripande nätverk för stadsdelsförvaltningarnas kommunikatörer som kulturförvaltningens kommunikationsstab sammankallar till. Förra året genomfördes fyra träffar med fokus på unga, fritid och kollo. Nätverket ska synliggöra verksamhetsområdet Barn, kultur och fritid samt att hitta stadsgemensamma uttryck för att nå fler unga.

Ökad kännedom

Studier visar att fler unga vill besöka verksamheterna jämfört med hur många som faktiskt gör det, i synnerhet på fredagar och

lördagar. Det visar på vikten av att synliggöra fritids- och ungdomsgårdar i det offentliga rummet.

Under 2023 stöttade kulturförvaltningen stadsdelsförvaltningarna i att kartlägga behovet av skyltning och att göra ingångar och fasader mer synliga och tilltalande. Projektet mynnade ut i att fler fritids- och ungdomsgårdar i Stockholm kommer uppdatera sin skyltning. Stadens fritidsverksamheter kommer ha likvärdiga informationstavlor i entréerna samt gatupratere för affischer. Utöver dessa insatser har en ny bildbank producerats med bilder av unga i fritidsgårdsmiljö. Bilderna kan användas i sociala medier, på affischer/flyers och som kampanjmaterial på stadsinformationstavlor. Fritidsgårdarnas egna kanaler är generellt sett väldigt bra och möter unga. Dock behöver stadsdelarna säkra innehållet på stadens hemsida Ung i Stockholm. Effekterna i form av fler besökare kommer kunna mätas kommande år.

2. Fritids- och ungdomsgårdar bidrar till jämlika och jämställda uppväxtvillkor

Målområdet har som inriktning att fritids- och ungdomsgårdar ska verka för en jämn könsfördelning samt att fokusera på att nå grupper som idag inte tar del av fritidsaktiviteter. Enligt strategin för fritids- och ungdomsgårdar ska medarbetare ha kompetens att möta individer eller grupper med olika funktionsnedsättningar. I Stockholm ska det finnas trygga arenor, anpassade aktiviteter och verksamheter för tjejer och specifika målgrupper såsom ungdomar med funktionsnedsättning och unga som identifierar sig inom hbtqi+.

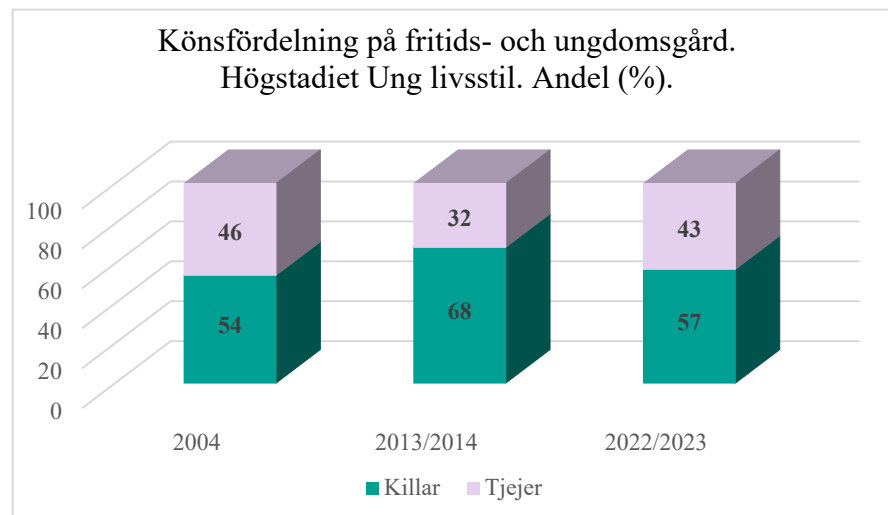
Jämställdhet

En utmaning i Sverige såväl som i Stockholms stad är att ha en jämn könsfördelning på fritids- och ungdomsgårdar. Stadens strategi för att öka jämställdheten i samtliga verksamheter är jämställdhetsintegrering, där även riktade insatser kan behövas.¹ Därför är det fortsatt viktigt att fritids- och ungdomsgårdar anordnar aktiviteter och insatser särskilt till unga tjejer.

¹ [Program för ett jämställt Stockholm](#)

Enligt Ung livsstils forskning från 2022/2023 i Stockholms stad är andelen unga på högstadiet som besöker fritids- och ungdomsgårdar (i snitt 1 gång/vecka) runt tio procent. Unga som besöker verksamheterna ofta (minst 2 gånger i veckan), är fem procent bland killar och tre procent bland tjejer. Trots att det är få unga som frekvent besöker stadens fritidsgårdar, är det en ökning jämfört med den senaste studien för tio år sedan.²

Nedan visas könsfördelningens utveckling över tid bland unga på högstadiet gällande besök på fritids- eller ungdomsgård i Stockholms stad. Måttet som används i frågan är att unga har besökt en fritids- eller ungdomsgård minst en gång under fyra veckor. Resultaten är hämtade från forskningen i Ung livsstil.

Diagrammet visar att killar utgör en majoritet av besöken på fritids- och ungdomsgårdar i Stockholm. Det visar också att andelen tjejer som besöker fritidsgårdarna har ökat under de senaste tio åren. Detta avser när måttet på besök är minst 1 gång under en period på fyra veckor, såsom enkäten mäter.

Fritidssektorns samlade erfarenheter visar att insatser som påverkar att fler tjejer besöker fritids- och ungdomsgårdar är att tillhandahålla ett riktat aktivitetsutbud som grundar sig på tjejers preferenser, lokalernas utformning och möblering, ledarskapet och andelen kvinnliga fritidsledare, samt klimat och relationer som skapar trygga rum.

² [Jämställd och jämlik, 2017](#)

Jämställdhetsarbete på fritids- och ungdomsgårdar

För att uppnå jämställdhet på fritids- och ungdomsgårdarna beskriver stadsdelarna att de genom olika metoder fokuserar på att nå grupper som idag inte tar del av aktiviteter. Bland annat har Träffstugan i Skarpnäck, som organisatoriskt tillhör idrottsförvaltningen, en fokusgrupp som bidrar till att identifiera aktiviteter eller annat som lockar fler tjejer att delta i verksamheten. Fritidsgårdarna i Skärholmen har under 2023 haft öppet exklusivt för tjejer för att sätta ett tydligt fokus på denna målgrupps behov och önskemål. Planeringen har gjorts tillsammans med unga tjejer och aktiviteter har varit Gröna Lund, gå på konsert, matlagning, besöka Escape Room och att se en fotbollsmatch i damallsvenskan.

I Skarpnäck kommer fritidsgårdarna under 2024 rikta en kväll i veckan till enbart tjejer, med kvinnliga fritidsledare. För att öka andelen tjejer på fritidsgårdarna i Hässelby-Vällingby erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter utifrån tjejers behov och önskemål, inklusive slutna gruppverksamheter. Fritidsgårdarna fortsätter att samverka med föreningar som erbjuder aktiviteter som lockar tjejer samt ska speciellt uppmärksamma tjejers delaktighet.

Könsfördelning på fritids- och ungdomsgårdar

En del av uppföljningen innebär att stadsdelsförvaltningarna rapporterar in besöksstatistik. Den senaste mätningen visar på totalt sett färre besök jämfört med föregående år och att det finns skillnader mellan stadsdelarna.

Under 2023 hade Stockholms stads fritids- och ungdomsgårdar drygt 176 000 besök. Det är en minskning sedan förra mätningen, men en ökning med 25 procent sedan 2019. Andel tjejer som besöker verksamheterna har minskat från att utgöra 37 procent till 34 procent.

Tabell 2. Antal besök på fritids- och ungdomsgårdar 13-19 år

	Killar	Tjejer	Total	Andel tjejer 2022	Andel tjejer 2023
Hägersten-Älvsjö	3 185	2 798	5 983	45	47
Farsta	10 550	8 020	18 570	45	43
Kungsholmen	1 179	807	1 986	37	41
Järva	52 278	32 999	85 277	37 ³	39
Enskede-Årsta-Vantör	12 360	7 531	19 891	43	38
Skarpnäck	4 905	2 656	7 561	36	35
Skärholmen	5 708	3 100	8 808	38	35
Bromma	6 036	2 761	8 797	35	31
Norra innerstaden	3 415	1 144	4 559	35 ⁴	25
Hässelby-Vällingby	10 841	3 205	14 046	23	23
Södermalm	642	160	802	42	20
Hela staden	111 099	65 181	176 280	37	34

Jämlikhet

Jämlikhet handlar om fler maktordningar än om kön/genus. Begreppet inkluderar till exempel funktionsnedsättning, ekonomi, sexuell läggning, ålder och bostadsort. Oavsett bakgrund och förmåga ska alla ha lika rättigheter och tillgång till en meningsfull fritid. Barnrättsperspektivet fordrar ett kontinuerligt arbete av stadsdelsförvaltningarna, vilket innebär att medarbetare har barnets bästa i fokus och arbetar för ungas utveckling och välmående. Fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholms stad har riktade verksamheter och aktiviteter till unga med funktionsnedsättningar, de som identifierar sig inom hbtqi+-spektret samt unga nyanlända.

³ Under 2023 har stadsdelsförvaltningen Järva bildats i en sammanläggning av Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltningar. Spånga-Tensta hade år 2022 35 % tjejer. Motsvarande siffra för Rinkeby-Kista var 38 %. För att bilda en referenspunkt att mäta andelen tjejer över tid har 37 % angivits.

⁴ Under 2023 har stadsdelsförvaltningen Norra innerstaden bildats i en sammanläggning av Norrmalm och Östermalms stadsdelsförvaltningar. Norrmalm hade 2022 29 % tjejer. Motsvarande siffra för Östermalm var år 2022 40 %. För att bilda en referenspunkt att mäta andelen tjejer över tid har 35 % angivits.

Unga med funktionsnedsättning

Uppdraget är tydligt, både utifrån strategin för fritids- och ungdomsgårdar samt i stadens budget, att unga med någon funktionsnedsättning ska ha möjlighet att ta del av ett fritidsutbud.

I Stockholm finns 14 fritidsverksamheter med särskilt fokus på unga med funktionsnedsättning. Därtill anordnas regelbundet aktiviteter som är anpassade efter målgruppens behov och intressen fasta kvällar på befintliga fritids- och ungdomsgårdar. En av stadens verksamheter som riktar sig enbart till unga med funktionsnedsättning är idrottsförvaltningens ungdomsgård Träffstugan, en separatistisk verksamhet där besökarna deltar på en trygg arena där de fungerar som norm och kan utvecklas utifrån sina egna förutsättningar.

Stockholms stadsövergripande nätverk Fritid för alla verkar för att utveckla fritidsaktiviteter anpassade för barn och unga med funktionsnedsättningar. Konkret har nätverket under 2023 anordnat discon, öppen scen och en sommarfestival.

Järva stadsdelsförvaltning har påbörjat samarbete med den ideella föreningen Passalen för att inkludera flera barn och unga med funktionsnedsättning i den ordinarie verksamheten. Passalens verksamhet syftar till att samla fritidsaktiviteter på ett och samma ställe. Unga anmäler sig via en app tillsammans med en ledare från föreningen besöker de redan befintliga aktiviteter och mötesplatser.

Norra innerstaden och Kungsholmens stadsdelsförvaltningar driver gemensamt verksamheten Tre liljor. Skärholmens stadsdelsförvaltning har inlett ett samarbete med Lindeparkens anpassade gymnasieskola.

Under 2023 har den riktade verksamheten Stråket i Bromma stängts ner. Verksamheten drevs i samarbete med Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning, som i sin tur startat en ny verksamhet i den egna stadsdelen. I Bromma har fritidsenheten öppett en dag i veckan för unga med funktionsnedsättning på en befintlig fritidsgård.

Fler stadsdelsförvaltningar har genomfört kompetenshöjande insatser för medarbetare kring olika funktionsnedsättningar och på vissa verksamheter har medarbetarna kontinuerlig handledning.

Unga som identifierar sig inom hbtqi+

Fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholms stad har åtta verksamheter med särskild inriktning mot och kompetens inom hbtqi+. Samtliga stadsdelsförvaltningar uppger i sina utvecklingsplaner att de antingen är diplomerade/certifierade, genomgår utbildning i ämnet för tillfället eller undersöker möjligheten att bli hbtqi+-certifierade. Att hbtqi+-certifiera fritids- och ungdomsgården innebär kompetenshöjande insatser med fokus på likabehandling, normkritik och långsiktigt förändringsarbete för att skapa trygga rum och öka medvetenheten.

Certifieringen, som många gånger köps in av RFSL, resulterar i en individuell handlingsplan för en hållbar och strategisk utveckling.

Fritidsverksamhet riktad till nyanlända

I Hässelby-Vällingby fortsätter samarbetet mellan fritidsgårdarna och enheten Trygghet och civilsamverkan. Genom att kontinuerligt besöka stadsdelsområdets genomgångsbostäder för nyanlända med information och kulturprogram nås fler unga inom målgruppen.

3. Fritidsgårdarna arbetar med ungas delaktighet och inflytande

Målområde tre syftar till att guida ungdomar till att hitta intressen, förädla kunskaper samt att unga på egen hand eller tillsammans med fritidsledare planerar och genomför aktiviteter. Målområdet inkluderar också att fritids- och ungdomsgårdarna ska bidra till att skapa goda förutsättningar för unga att vara delaktiga i samhället.

Delaktighet på fritids- och ungdomsgårdar

Stadsdelsförvaltningarna använder olika metoder för ungas delaktighet. Fritids- och ungdomsgårdarna erbjuder både förslagslådor, demokratiambassadörer och mer omfattande demokratiska processer för unga såsom gårdsråd och återkommande projektkontor. Stadsdelarnas utvecklingsplaner ger också uttryck för en mer informell process i arbetet med att inkludera ungas tankar och idéer i planeringen. Det sker i fritidsledarskapet med en aktiv nyfikenhet som inhämtar ungas förslag, och där idéer diskuteras och återkopplas. Fler stadsdelar lyfter särskilt ungas delaktighet i

samband med planering av lovaktiviteter. Där verkar processer kring ungas delaktighet ha nått en bredare etablering.

Det som också framkommer i utvecklingsplanerna är vikten av att samarbeta med aktörer som har ungas fritid i blickfånget och som främjar ungas möjlighet att ingå i sociala sammanhang. I Skärholmens stadsdelsförvaltning finns etablerade samarbeten med organisationerna Samhällsmatchen, Scouterna, Kulturskolan och Löparakademin.

Andra exempel på hur fritids- och ungdomsgårdar arbetar med ungas delaktighet är Framtidens hus på Järva, som beskriver hur ungas delaktighet förstärks genom gårdsråden. Processen ska bidra till att stärka ungas identitet, samt till känslan av gemenskap och stolthet över området de bor i.

Hässelby-Vällingby lyfter hur ungas delaktighet är en bärande princip i allt arbete. Fritidsledarna arbetar medvetet med att utmana unga att bli mer delaktiga i verksamhetsutbudet, bland annat genom att unga deltar på planeringsmöten. Fritidsgårdarna i Skarpnäck och på Kungsholmen genomför egna enkäter på skolor och bland besökare i syfte att få mer kunskap om efterfrågade aktiviteter, i synnerhet bland underrepresenterade målgrupper.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning beskriver att ett mål för 2024 är att intensifiera arbetet med återkoppling till unga för att synliggöra förslag och synpunkter. Årsta fritidsgård har tradition av att arbeta med ungdomsföreningar. Fritidsledarna stöttar unga att bilda egna föreningar utifrån intresse, och att genomföra aktiviteter och projekt.

Andel unga som upplever delaktighet, trygghet och nöjdhet på fritids- och ungdomsgårdar

Stadsdelarna undersöker årligen besökarnas nöjdhet, upplevda trygghet och delaktighet. Tio av elva stadsdelsförvaltningar har genomfört en sådan mätning under 2023. En utmaning som staden står inför är att hitta stadsgemensamma former för hur verksamheterna frågar unga besökare om nöjdhet, trygghet och delaktighet.

Unga som besökt fritids- och ungdomsgårdar 2023 anger höga betyg på samtliga områden i undersökningen. Snittet för nöjdhet med verksamheten är 90 procent och snittet för ungas upplevda trygghet är 94 procent. Nio av elva stadsdelsförvaltningar har mätt

ungas upplevda delaktighet under 2023. I snitt 81 procent av de unga uppger upplevd delaktighet, men det är en bred spridning av det som stadsdelsförvaltningarna rapporterar om ungas delaktighet.

För ett mer tillförlitligt och jämförbart resultat kommer samtliga stadsdelsförvaltningar under 2024 undersöka upplevd delaktighet, trygghet och nöjdhet i en gemensam enkät. Resultatet kommer att följas upp i nästa års kvalitetsrapport.

Ungas egna kulturprojekt

Kulturförvaltningen erbjuder sedan flera år kulturstöd till unga i åldern 13–22 år som vill genomföra egna kulturprojekt. Stödet kan sökas av både civilsamhällesaktörer och av kommunala förvaltningar och bolag, däribland fritids- och ungdomsgårdar. Stödet ska möta ungas egna initiativ, kreativitet och engagemang samt främja ungas egenmakt och självorganisering.

Under 2023 beviljades 22 aktörer detta stöd som mynnade ut i 175 olika kulturprojekt. Sju av de aktörer som fick stöd var fritids- eller ungdomsgårdar. Det är en ökning från föregående år, då två fritids- eller ungdomsgårdar beviljades stöd. Ungas kulturprojekt rymmer både stora publika event, utställningar som pågår över tid, festliga kvällar med tema och kulturprojekt i mindre skala av skapandekaraktär.

Verksamheten Träffstugan som idrottsförvaltningen driver beskriver att de genom kulturstödet har lyckats få ett antal unga att vara med och planera, genomföra och utvärdera aktiviteter utifrån sina egna idéer. Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning använder stöd till ungas egna kulturprojekt för att främja ungas delaktighet i samhället, t.ex. genom att skapa sina egna utställningar och projekt i samarbete med bibliotek, gallerior och organisationer.

4. Fritidsgårdarna erbjuder kvalitativ och attraktiv verksamhet

Målområde fyra pekar på att fritids- och ungdomsgårdar ska erbjuda aktiviteter som utmanar, utvecklar och bidrar till gemenskap samt ska vara arenor för demokrati, kultur och bildning - en verksamhet med både bredd och spets. Med det menas att unga från olika

ungdomskulturer och intresseområden ska hitta aktiviteter som passar dem på stadens fritids- och ungdomsgårdar.

Aktiviteter som attraherar

Fritids- och ungdomsgårdarna i Stockholm har i uppdrag att tillhandahålla både kravlösa och löst organiserade aktiviteter men också fasta, ledarledda aktiviteter som speglar den breda ungdomskultur som representeras i samhället idag.

Forskning från Ung livsstil visar att preferenserna för aktivitetssinnehåll på fritids- och ungdomsgårdar skiljer sig beroende på kön. Det som högstadietjejer anger är fasta och ledarledda aktiviteter såsom bakning och matlagning, läsläsning, studiehjälp och quiz-kvällar. Motsvarande aktiviteter bland högstadiekillar är idrottsaktiviteter, idrottsturneringar och e-sport/gaming-strategi.

Resultaten visar också att de kvällar som är mest attraktiva att vara öppna enligt unga killar och tjejer är fredag och lördag. Aktiviteter som är viktigast dessa tider enligt tjejer på högstadiet är prova på-aktiviteter, lära sig nya saker, middagar/äta mat tillsammans och quiz-kvällar med olika teman. Killar i samma ålder tycker att fredags- och lördagskvällar ska innehålla tv-spel, lära sig nya saker, LAN/gaming-event och idrottsturneringar.

Stadsdelarnas rapportering pekar på att fritids- och ungdomsgårdarna erbjuder en bred verksamhet genom olika aktiviteter och arbetssätt. Av de stadsdelsförvaltningar som rapporterat in antal planerade och ledarledda aktiviteter är det framförallt tre stadsdelar som utmärker sig i antal aktiviteter. Järva anordnar omkring 700 aktiviteter varje år, Farsta 400 aktiviteter och fritidsgårdarna i Hässelby-Vällingby cirka 550 aktiviteter samt att sommarverksamheten Summerfun erbjöd 118 ledarledda aktiviteter.

Den sammantagna bilden av genomförda aktiviteter från stadsdelsförvaltningarna kan delas in i olika segment. Dels för den öppna verksamheten, vanliga aktiviteter såsom sällskapsspel, filmkväll, quiz, bakning- och matlagning och samtal med ledare, och dels nischade aktiviteter inom kultur, idrott, tech/grafisk design samt aktiviteter kopplade till karriärvägar in i ett vuxenblivande.

Exempel på annonserade och genomförda aktiviteter från fritids- och ungdomsgårdar i staden för ovanstående inriktningar är läxhjälp, skriva cv, arbetsintervjuträning, körkortsplugg och coachning för ungas egna idéer/aktiviteter. Inom kulturområdet och

skapande finns aktiviteter som musikproduktion, ateljé- och konstverksamhet smykestillverkning, tröjtryck, foto/filmproduktion, podcast och teaterworkshops. Bland idrottsaktiviteterna är de vanligaste dans, fotboll, basket och femkamp, men också ett hälsofrämjande arbete som att prata om kost, träning och ideal med unga.

Inom Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning finns det nystartade Liljeholmshuset, som är en aktivitetsbaserad verksamhet inom kulturområdet. De erbjuder bland annat studiecirkelar utifrån ungdomarnas egna intresseområden för att främja bildning.

En aktivitet som kulturförvaltningen stöttade verksamheterna med under 2023 var Kulturturnén, vars syfte var att erbjuda besökare på fritids- och ungdomsgårdar fler möten med det professionella kulturlivet. Aktiviteter som genomfördes på nio verksamheter var dans, musikproduktion, graffitiworkshop och poesiworkshop.

Andel utbildade fritidsledare

Som en del av att mäta kvaliteten på fritids- och ungdomsgårdar rapporterar stadsdelsförvaltningarna in andelen utbildade fritidsledare eller motsvarande för yrket relevant utbildning. Kvalitetsrapporten visar att 2023 var andelen utbildade fritidsledare 50 procent, vilket är en nedgång med tre procent jämfört med föregående år. En utmaning är att rekrytera fritidsledare med lämplig utbildning och kompetens. Möjliga anledningar till att det är svårt att rekrytera är fritidssektorns låga status i samhället. Fritidschefsnätverket har påpekat att de nya LAS-reglerna har påverkat rekryteringen negativt. Utbildningsinsatserna som staden själv arrangerar är därför av stor vikt.

Tabell 3. Andel procent (%) som har fritidsledarutbildning eller minst tvåårig och eftergymnasial, för yrket relevant utbildning i stadsdelsförvaltningarna.

	Totalt
Hägersten-Älvsjö	80
Hässelby-Vällingby	80
Enskede-Årsta-Vantör	62
Kungsholmen	57
Norra innerstaden	57
Järva	52
Bromma	43
Farsta	39
Södermalm ⁵	31
Skärholmen	29
Skarpnäck	23
Hela staden	50

Utbildningsinsatser

Som en del av att höja kvaliteten på Stockholms fritids- och ungdomsgårdar erbjuds fritidsledare olika former av utbildningar.

Kulturförvaltningen har arrangerat två introduktionsutbildningar och två fördjupningsutbildningar som tar avstamp i strategins målområden. Introduktionsutbildningarna fokuserar på medarbetarskapet, stadens organisation och uppdraget som fritidsledare. Viktiga inslag är samarbetet med andra förvaltningar som bidrar med kunskap om stadens barnrättsarbete, frågor om ANTDS⁶ och bemötande.

Från 2024 ges introduktionsutbildningen för nyanställda fritidsledare vid ett tillfälle i maj. Utöver det har kulturförvaltningen tagit fram en digital utbildningsplattform som bygger på strategin för fritids- och ungdomsgårdar.

Vid fördjupningsutbildningarna var fokus delaktighet och inflytande samt trygghet, hot och våld. Utbildningarna har varit uppskattade och välbesökta, med 120 respektive 180 deltagande fritidsledare från samtliga stadsdelsförvaltningar. Även chefer har deltagit i utbildningarna.

⁵ Inkluderar stadsdelsförvaltningens kommunala fritidsgård, samt två verksamheter på entreprenad.

⁶ Alkohol, narkotika, tobak, droger, spel

Samarbetet med fritidsledarutbildningen på Bromma och Skarpnäcks folkhögskolor har fortsatt. Under 2023 har 20 fritidsledare från 6 stadsdelsförvaltningar samt idrottsförvaltningen gått en kvällskurs om 12 tillfällen, som bygger på Stockholms stads strategi för fritids- och ungdomsgårdar. Under 2024 ämnar Stockholms stad att fortsätta samarbetet, då det fallit väl ut bland chefer och medarbetare.

Även 2023 erbjöds fritidsledare att genomföra en högskolekurs om 7,5 högskolepoäng på Södertörns högskola. Fyra fritidsledare från Stockholms stad deltog tillsammans med kollegor från hela Stockholmsregionen. Utbildningen var uppskattad, men eftersom få stadsdelsförvaltningar anmält medarbetare till kursen kommer insatsen att ses över.

5. Fritidsgårdarna arbetar med fritidens egenvärde och skyddsfaktorer

Målområdet fokuserar på att fritids- och ungdomsgårdarnas främjande arbetssätt genomsyrar verksamheterna och får en förebyggande effekt på sikt. Den främjande metodiken bygger på att ledare har en positiv förväntan på unga samt att fokus ligger på att utveckla möjligheterna och friskfaktorerna hos individen.

Studierna från Ung livsstil har konsekvent visat att unga, både killar och tjejer som deltar i fritidsaktiviteter skattar sin hälsa bättre än andra. Fritids- och ungdomsgårdar har därmed en viktig roll att spela som skyddsfaktor, för att utjämna ungas livsvillkor.

Stadsdelsförvaltningarna arbetar med fritiden som en skyddsfaktor genom olika aktiviteter och projekt på fritids- och ungdomsgårdarna samt att guida ungdomar att hitta intressen, förädla kunskaper och ingå i sociala sammanhang.

Duvnäsgården på Södermalm beskriver att de genomfört en kartläggning av medarbetarnas kompetenser i syfte att möta ungas olika behov. Det resulterade i att samtliga medarbetare har en individuell kompetensutvecklingsplan som följs upp kontinuerligt under året. Fritiden i Hässelby-Vällingby har varje vecka ledarledda och planerade aktiviteter som en del av att vara en skyddsfaktor. Meningsfulla aktiviteter och ett främjande ledarskap har visat sig ha

förebyggande effekter för att minska risken att unga hamnat i utanförskap och riskera att dras in i kriminalitet.

Trygghetsarbete

Inom utbildningsinsatserna för fritidsledare har en heldag fokuserat på det lokala trygghetsarbetet. För att ytterligare stärka stadsdelarnas trygghetsarbete har fritidschefsnätverket under hösten arbetat fram förslag på gemensamma riktlinjer.

MVP Fritid

MVP Fritid är en metod anpassad för öppen fritidsverksamhet för ungdomar. Underlaget för att arbeta med MVP Fritid har utgångspunkt i utbildningsmaterialet från Mentors in Violence Prevention (MVP), som i huvudsak riktats till skolans värld. MVP Fritid som metod synliggör och ökar kunskapen om olika sorters våld samt problematiserar kring normer, genus och åskådarperspektiv. Fritidschefer och medarbetare från tre stadsdelsförvaltningar påbörjade en utbildning för arbetet med MVP Fritid. Under 2024 fortsätter arbetet med att implementera arbetsmetoden.

Reflektioner över resultaten

Sammantaget visar kvalitetsrapporten att stadens fritids- och ungdomsgårdar bedriver en mångfald av verksamheter, aktiviteter och samarbeten. Många verksamheter bidrar till ungas utveckling, meningsfulla fritidsaktiviteter och värdefulla kontaktnät.

Trots en stor och kvalitativ verksamhet så är flera resultat sämre än föregående år. Stadsdelarnas statistik visar att antalet besök och andelen tjejer som besöker fritids- och ungdomsgårdarna har minskat. För att uppnå målen med strategin behöver stadsdelarna intensifiera arbetet med att attrahera fler unga och i synnerhet tjejer.

Dock är det viktigt att samtidigt se besöksantalet i ett längre tidsperspektiv. Eftersom stadsövergripande besöksstatistik samlades in för första gången i samband med fritidsgårdsutredning 2019 är det intressant att som komplement titta på forskningsstudien Ung livsstil. Ung livsstils resultat visar att andelen tjejer på fritidsgårdarna har ökat i Stockholm under en tioårsperiod. Arbetet

med att förändra den ojämna könsfördelningen kräver därmed ett långsiktigt jämställdhetsarbete.

Ung livsstils resultat visar också att fler unga, i synnerhet tjejer vill besöka fritids- och ungdomsgårdar mer ofta än vad de gör.

Som föregående år ser kulturförvaltningen att fortsatta utbildningsinsatser för fritidsledare, en stärkt kommunikation från stadsdelsförvaltningarna och fler attraktiva programaktiviteter är de tre centrala insatserna för att uppnå målet med fler besök, särskilt unga tjejer.

Kulturförvaltningen ser en påbörjad positiv förflyttning i att stadsdelsförvaltningarna arbetar med måluppfyllelsen från strategin, men för en snabbare utvecklingstakt och för att nå långsiktig stabilitet krävs bland annat ökade samt öronmärkta resurser till stadsdelsförvaltningarnas fritidsverksamhet.

Nästa steg – förslag på prioriteringar

Ett antal utvecklingsområden har identifierats och kommer vara i blickfånget under 2024 samt början av 2025. Insatserna ryms i tre punkter.

1. Ökat antal besökare, i synnerhet tjejer.

Genom fler programaktiviteter och en stärkt kommunikation kommer fritids- och ungdomsgårdar kontinuerligt att bredda deltagandet av underrepresenterade grupper. Likaså bör ledarskap samt lokalernas utformning och inredning ses som en del i arbetet att locka fler besökare.

2. Delaktighet

Ungas delaktighet och inflytande är av vikt för att ha en kvalitativ verksamhet. Därför behöver unga inkluderas i verksamhetens planering och utformning för att öka antalet tjejer. Stadsdelsförvaltningarna behöver stärkas i arbetet och genom samverkan kan staden lära sig av de verksamheter och metoder som idag fungerar väl.

3. Gemensamma mätmetoder

Stadsdelsförvaltningarna behöver samverka för att hitta stadsgemensamma metoder av besöksstatistik samt för mätning av besökarens upplevda nöjdhet, trygghet och delaktighet. Då skapas ett mer tillförlitligt resultat för inrapportering i stadens system samt för uppföljningen i kommande kvalitetsrapporter, med målet att skapa en bättre fritidsverksamhet för stadens unga.